

Taha Akyol

Katilin üstünde Atatürk resmi!

ALMAN turist Kerkeling'in İstiklal Caddesi'nde bıçakla öldürölmesi hukuki bakımdan 'münferit'tir ama sosyolojik bakımdan hastalıklı bir damarın dışı vurumudur.

Hırant Dink'in öldürölmesi gibi!

Rahip Santoro'nun, Malatya'da Zirve Yayınevi'nde biri Alman üç kişinin

"misyoner" oldukları için öldürölmeleri gibi...

İzmir'de bir kilisedeki ayinden sonra rahip Franchini'yi bıçaklayan gencin "Hrant Dink ve rahip Santoro cinayetlerinden etkilendim" demiş olması da aynı damarın bir dışı vurumuydu.

Bıçaklamak, hele de öldürmek çok uç ve çok istisnai davranışlar olduğu için liste uzun değildir. Ama bunlar buzdağının görünen tarafındaki olaylardır.

Altında, bu tür cinayetlerle birlikte yükselen suç ve saldırganlık grafikleri vardır.

Ayađa düşürmek!

Alman turisti öldüren kişi savcılıkta şunları söylemiş:

"O gün bir Hristiyan öldürmek istiyordum, kiliseleri geziyordum, bu iki kişiyi gördüm... Öldürdüm!"

Ve bu adamın üstünde "yabancılarından nefret ediyorum" yazılı Atatürk resmi çıkmış! (Milliyet, 23 Temmuz)

Kuran da, bayrak da çıkabilirdi!

Bu milli ve dini değerlerin hiçbir kusuru yoktur. Milyonlarca insanımız bu değerlere bağlı olarak yaşıyor ve Türkiye'yi ayakta tutuyor zaten.

Sorun, bu tür cinayetlerdeki ortak yönlerdir:

- Yabancı düşmanlığı, yabancı sayılanları soyut bir "düşman" ordusunun mensupları gibi algılayan sakat düşünce.
- Onlara saldırmayı "kutsal" değerlere bağlayarak tatmin arayan, hastalıklı toplumsal psikoloji.

Burada, "algılama bozukluğu" ile "dar kafalılık" ve "şiddet" iç içe geçiyor.

Milli ve dini değerlerimizi de ayağa düşürüyorlar.

Hızlı yürümek

Genel tabloyu görmek için "lumpen" kavramı önemlidir. Yine Martin Lipset'in, elli yıl önce Mete Tunçay'ın dilimize çevirdiği Siyasi İnsan kitabını hatırlatacağım. (Sf. 79-109)

Sağ ya da sol, bu tür şiddet hareketlerinin kaynağında eğitimsizlikle beraber düşük sosyal statü, ezilmişlik duygusu, geniş toplumsal ilişkilerden yoksunluk, bunun yarattığı dar kafalılık ve öfke gibi faktörler var.

Avrupa'da da faşist sağ ve goşist sol şiddetin kaynağı bu kesimlerdi!

Yoksul ve eğitimsiz halk kesimleri böyle değildir. Halk kesimlerinde, Lipset'in deyimiyle, "sürüp giden bir gelenek fikri" vardır.

Yani, ayıp, günah gibi ahlaki yaptırımlar, yardımlaşma gibi ahlaki değerler devam ettiğı için geniş kitleler aşırılık ve şiddetten uzaktır.

Ekonomik kalkınma ve şehirleşme sürecinde, geleneksel değerlerden kopan ama

şehrin sosyal yapısına ve hayat tarzına entegre olamayan, bu imkânı bulamayan kesimler ise lumpenleşiyor.

Türkiye, Lipset’in Avrupa tarihi açısından incelediğı bu uzun ve sorunlu süreçten geçiyor kırk elli yıldır.

Modernleşme sürecinin en çatışkan, en riskli aşaması.

“Kenar”daki kitleleri gettolardan çıkarıp “merkez”e yöneltecek olan ‘iktisaden yükselme’ politikaları hayati derecede gerekli... Kitleleri siyasal sisteme entegre edecek demokratik mekanizmaların varlığı hayati derecede gerekli...

Acı olan, bazılarımızın bunları irtica falan sanmasıdır.

Bu sancılı süreçten arabayı devirmeden hızla geçebilmek için siyasi istikrar, ekonomik büyüme, sosyal entegrasyon, eğitim, iş, hukuk çok önemli.